

ГЛАС

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA OKRUG BANJU LUKU

ГОДИНА III

BANJA LUKA, 29. septembra 1945.

Број 12

РОДОЉУБ ЧОЛАКОВИЋ;

Босна и Херцеговина пред изборима за уставотворну скупштину

Народи Босне и Херцеговине спремају се за изборе први пут у њиховој историји занста слободни за изборе на којима ће први пут учествовати цио народ и то народ који је свијестан за шта гласа. Не припремају се они за изборе демократије, кортешког диктирања, пољачничког објављивања и тржишног биранича, пољачничког застрашвања, као што је то било у старој Југославији. Они се за изборе припремају озбиљним претресима премају оног за што су се четири године борили, оног шта су извојевали и шта су за кратко вршили од завршетка рата учинили на обнови своје уке домовине. Јер они избори нису за народе Босне и Херцеговине, као уосталом и за остале народе Југославије, нека зброба снага са тзв. опозицијом, него заштитак овакоњег оног што су они заједно са народима Југославије извојевали.

У предизборној кампањи сам у Босни и Херцеговини јасније него икада излази једна величина тековина, које је Народни фронт извојевао, величина славних и историских дела које су наши народи извојевали у четворогодишњој борби.

На првом мјесту, то је братство народа Босне и Херцеговине, остављено њиховим заједничким народима и жотима ослободилачком рату. Мислима да ниједна покрајина на наше отаџбине није толико пропатала у прошлости, а наоцито у почетку овог рата, од шовинистичког бијесика којима Босна и Херцеговина. Стога је управо на овом тлу побједа слободарске и народне политике и слободарности и братства народа тако драга народним народним солицима. Они већ данас осјећају благодати те наше велике тековине која им омогућавала да сви равноправно учествују у изградњи народне власти и у рјешавању свих основних питања њиховог живота. Узмалу су револуциону ствар која је покушавала да расниједи бијес шовинистичке мржње развијено оно што је заувјек савијено. Ти биједи остави развијене врлоке издацима хтеди би да себи на тај начин створе неке позиције у народу. Заводе су им наје боји у Босни и Херцеговини, за коју је пут боравња једини пут на коме је могуће оставити бољу и праву величје услове живота за свих њих. На народима за Уставотворну скупштину народ Босне и Херцеговине показале још једном, и то на веома убједљив начин, да је он листом за Народни фронт, будућг чвара братства наших народа.

За ових неколико мјесеци од коначног ослободјења Босне и Херцеговине, наше народне власти уједила су се мале напоре за обнову земље. Можда је могло бити бољом организацијом посла, урачено и више. Али је једно несумњиво: те су власти радиле — несумњиво, ове су тако у пракси дохватале да су оне алишта народне. То народ види, то он разумје, и

да он ту власт осјећа као своју и да се и од оног радног ентузијазма, кад скор не би било могуће димати у релативно кратко вријеме са веома оскудним срствима, мостове, поправљати куће, покретати творнице, организирати снабдијеваче становништва итд.

Народ је ту своју власт видио на делу у току ослободилачког рата. Још онда она је стекла његово поповјерење, али оно је постало још веће сада, у данима обнове опустошене домовине. Испит који су положили у рату, наше народне власти још једном су положили на другим задацима и у миру. Потребно је ово нагласити јер има господера из тзв. опозиције — наших старих познаника из рата који су били с оне стране фронта — који тврде да су наше народне власти завојеле свој посао са завршетком рата, и да се требају организирати стари фашистички органи.

Другим ријечима, народна власт, демократска и по форми и по сдржини свога рада, роњена из свога народа у току народно-ослободилачког рата, власт која је своју способност показала у ратним условима, још се јасније у оцима наших деца учврстила као велика тековина. У вјатко вријеме после завршетка рата, Зато ће се још гласити народне масе Босне и Херцеговине и тако још једном осудити да ниједна времена омражене, насилничког, пљачкашког, корумпираних противнародну власт старе Југославије.

Фашистички пријесни, разне реакционarne, политичке шифовице и шифовице од тога како је прво гласа одузео великом броју грађана у њој земљи. Они на тај начин покушавају да умање значај наших војвања, да покажу како овај дан становништва не може гласати. У Босни и Херцеговини диктирају од тога времена биранича и још се на основу Закона око 5% бирача. То је она шовиниста биранича који су издјели своје домовине, они продали који су припремили судну судбину њихој земљи. Они који били бијесни, она иста господа која се данас невинно назива опозицијом, а који су у току рата водили политику братубијачког рата у Југославији, за рачун фашистичког освајача. Природно, они су се дали предмети, покушавају да неког знања фашистичким органима. Мало им то користити, још мање ће им користити сад. Народ Босне и Херцеговине гледа на ту шачицу народа са презрењем и мржњом. Док су народне масе претрпале на рад, да несумњиво помалу сполит земљи, да у њој што пре буду савладане разне тешкове, да се што прије изиђе на посилитије неиматице, да се што прије стигну јавни ред и мир, та шачица пререзаних народа омета и коичи, припремајући нови рат и инострану интервенцију. И све то зато што је једном за увјек изгубила поштрење народа, а шачица свет не жели да се одрекне. Хтејла је да га сачува уз помоћ фашистичких бажо-

УЗОРИМО НАША ПОЉА И ЗАСИЈМО ИХ ШТО ПРИЈЕ

ВЕЋ Е ОТПОЧЕЛА ОВОГОДИШЊА СЈЕТВА

Ратни вихор који је претрпјо преко наших села и градова, доноси нам је незапамћену пустош, рушевине и разне тешкове економске природе с којима се наше народне власти данас хватају у коштац. Непријатељ се трудио приликом борби и касније свој полова и повлачења, да нам сауда направити што више штете. Особито тежак траг оставило је ово пустошење на нашем највећем и најважнијем привредном сектору, а то је пољопривреда. Пород тога што су многи мањини изгинили у борбама и од разних народних душмана и изајатих домаћих и страних, поред тога што је стотак тако рећи сасвим уништена, поломљени су и провалили, или размијени пољопривредни инвентари без којих нема успјешног рада у обрађивању земље. Велика суша која је ове године ударила свој негативни печат на нашу поља повсјав све гоње побољрање тешкове.

Та ипак, поред свега тога, наше народне власти који су прекаљене у неколико михуких година неоруженим тежкоћама и почуване богатим искуством моћи ће заједно с нашим приједним селјацима да савладају све тешкове које се свакодневно појављују. То савлаживање није лакше и боље ако све наше антифашистичке организације схвате огромну важност пољопривреде уопште, а посебно јесенске сјетве која је већ у току и од које зависи наша исхрана до године.

Треба одмах узорати што веће површине земље и засијати их овим сјеменом. Прије рата, у бивалачком округу засијавано је овим сјеменом око 90.000 ха оранице. Толико би по пролици требало и сада засијати. За овај огромни посао стоји на располагању веома мали број радне стоке и извјешан број плугова. Опати треба одмах, без чекања и помагати се самобудно не чекајући упуства. Оно што ће моћи учинити стока, треба да узору трактор. За сада, на територији нашег округа имамо свега 68 трактора са 18 тракторских плугова. У Сплат је стигло за нас 55 тракторских плугова и већ је отишао јаш делегат да исте припреми. Сјемена је превезено до сада око 35 вагона, а оно се стално превози. Према обавјештењима која смо добили у Пољопривредном одељењу Округа, потребно је тоије свега да се јуди, жене и деца свих наших села запону орати сву земљу која је за орону. При томе треба да помаже сусјед сусједу, сеао једно другега и т. д., а што се тиче сјемена треба

вршити међусобну замијену т. ј. којима више шевине дати за кукуруза онима који немају сјемена и т. д. Машинско тракторске станице (Бања Лука, Топола, Девотана, Теслаћ, Мостина, Нови, Приједор, одјељци С. Мост, Кључ и Тешан) које се оснивају или су већ формиране треба одмах да отпочну с срањем у колико то већ нису учиниле.

Сјетвене комисије које постоје при појединим народним одборима носе велику одговорност за детаљно спровођење у пракси читавог овог посла. Дужност сјетвених комисија је да се побрину како би се у њиховом свакој радној узорула да и пријала сва обрадљива површина. Првенствено су дужне да се брину за ове домове која су порушени и земље чији власници нису у могућности да сами изврше обраду и сјетву, и који су у овом рату страдали од непријатеља.

У вези припреме плана и организације носе одговорност и јесенске сјетвене кампање одјавана је 12. 0. у Округ одбору конференција стручњацима пољопривредног ресора Округа, одбора као и делегата ресорног одбора, на којој су поред осталог доијели савједске закључци:

Да се организује сјетва и да се на томе послу мобилизују све наредне снаге.

За што успјешније спровођење сјетве потребно је извршити мобилизацију радне стоке као и људске снаге и правило је расподјелити. Потребно је извршити попис све радне стоке, гованних и телмских коња и људи муља.

Идеје јесенске сјетве се подржавају принципима узайамне помоћи што се тиче радне снаге.

На самом терену учинити све да се прикупи што више сјемена од властите жетве, а сјеме које се увози треба га дијелити само најпобређицима.

Да би спласили њиву сточу од глади потребно је ове јесени да се засијати што више њивних биљка. Такође је потребно ангажовати све тракторе и водити бригу о њима да увјек буду у исправном стању да би могли сваког дана обрадити максимално земље.

На јаш Народни одбор повезава се с комисијама наше пољске да идеје јесенске сјетве могла што више уступити коња за обраду земље као и ка миона за превоз сјемена.

На нама свима лежи огромна одговорност и високи задатак да се успјешном обавимо овогодишњу сјетву која до године треба да позитивно наша поља, обогати наше домове и на тај начин осмугра оно што је најважније: исхрану народа.

нега у току рата, а сад га жели да поврати помоћу других. Нема очигледније примјера од овога на какав је све подлог спремна, ненародна изданичка реакционарија класка, која се сада повампирила под именом опозиције.

Тековине народно-ослободилачке борбе за Босну и Херцеговину значе савољивање ирпаче и тежке прошлости њених народа, значе остварење широког сјетског друма у праву историју, коју су почели да граде као своју власт: (Наставак на 2. страни)

(Наставак с 1 стране)

ту и заједничку о ослободилачком рату, и Срби и Хрвати и муслимани. Дале, те тековине значе њихово повезивање бојатним везама са осталим народима Југославије, што Босни и Херцеговини даје равни и равноправној федералној јединици (сударна материјални и културни развојак. Назад, те тековине, које значе учвршћење међународног положаја Југославије, њених браћских веза са славенским државама а на првом мјесту са великим руским народом — омогућавају и напредна Босне и Херцеговине да сада спокојно гледају у будућност.

Свијест о тим тековинама и њиховом историјском значају за све народе Босне и Херцеговине испуниће поносом наше луде. Они знају да нису бајала пролази своју крај и жртвовали огромна материјална добра. Иако је њихова уја домова ни оштетена и данас сиромашна, они нису постали маладошци. Маладошци су они изро-

даци који су изгубили и битку и побједу. Наред је њим самопољазана. Ова наста снага које је побједило непријатеља крајем у мједу. Дале она се испољавала у самопородном раду на обнови земље. Само ситни луци који никад нису оже њима праву душу народну могу говорити као што говори, на примјер, господин Грол, да је народ у слијед бата и његових тељака по сљедама и морално омогућен. Наред је морално препоручи. Он је сирјестан и то при пут у својој историји да је хранио за себе и да жртве овај пут нису узавладе.

Управо зато народ Босне и Херцеговине гласаће на овим изборима за Народни фронт, за народну републику, за Тита. Гласаће за оно што су својим жудљивим радом извојевали и што желе да сачувате, учврсте за покољена према чијој судбини осјећају одговорност баш као што осјећају и обавезу према оним који су у тешко и својом вијењем дава за нашу слободу.

Избран је Окрузни Народни

23. септембра о. г. дошли су у Бану Луку чланови Среских Народних skupština да бирају Окрузни Народни odbor. Тога дана извршени су избори тајним гласањем. Народни представници бирали су у своју Окрузну skupštinu најпосебноје и најбоље.

Послије извршених избора, сутрадан 24. о. м., састана се и конституисала skupština Окрузног народног одбора. Као привременог предједника, претједњавао је на skupštini најпосије одборник Коста Макић. Пошто се констатовало да skupština може доносити привремене закључке, друг Коста Макић позива изабрану skupštinu да положи заклетву народу. Одборници су се заједно свеломе бата и заједно свела народа да ће они одборници у раду своје одборе виено заступати своји народ и да ће неуморно чувати и бранити тековине Н. О. борбе, демократије, права и слободу народа.

Послије избора редног предједништво skupštine Окрузног Н. одбора поздравило је у име предједништва Народне skupštine Босне и Херцеговине министар др. Весо Бutoзан, који је из медиу отолог казао да протекли избори за народну власт казае да су тековине наше борбе још боље учвршћене и да се она дала развијати. Говорећи о реакцији које кроз уста М. Јана Грола води борбу против њихових тељакана, на се слободу, министар Бutoзан је такође казао да је један од најбољих Грол приком доношења закона о Уставу туморно слупиши показало своје право лице. Иад је говорио о федерацији и тврдио да се и он бори за федерацију, али да он замислиа федерацију не онакову, какву је ми имено, него федерацију Срба, Хрвата и Словенаца, а евантуално и Спанаца. У вежи тога министар Бutoзан је рекао, да Грол Мakedонци као ни народима Б. и Н. не призна ни национално, ни политичко, ни привредно и основно културно право.

И на крају др. Бutoзан се дотакло великих и тежких задатака који стоје данас пред одборницима. Он је ре-

odbor за банјалучки округ

као да се пред одборнике као и владу поставља озбиљно питање. Иако њемо сподобије наш народ у Босни и Херцеговини. У вежи тога казао је да смо ми добили у Војводини 30 хиљада возагона жита и да то жито треба пребаци, да у Новоски лежи 20 возагона шећера, а у Окученима 100 возагона жита. Говорећи да ми ошудљивећи, у правном постојењу, он је казао да наши одбори морају пронаћи начин и пута како да се ова помоћ дала од свих федералних јединица пребаци сто прије у Босну и Херцеговину.

Осврћући се на исјављавање у Војводини наших колониста, др. Бutoзан је нагласио да смо ми добили могућноста да тамо иселимо 12.000 сиромашних људи, али ипак отетоскога и саобраћају нисмо испусти за месец дана да пребацимо више од 3.000 погонца и поставља се питање како ћемо пребаци преосталих 9.000.

То су задаци које требају решити наши одборници и прена томе како ћемо рјешити ово питање као и мнози други, тако ће и народ гледаати на вас и на наше одборе. На крају др. Бutoзан је Наставиоћи даље, казао да skupština је изабрала једногласног алдминистрацију извршну Окрузни Народни одбор. За предједника Окрузног народног одбора изабран је Комменић Симо. И. п. предједник Дзанић Хансан. И. п. предједник Ластрић Вито, предједник Стојковић Мило; чланови: Вељковић Душан, Бабић Мило, Кривошевић Душанка, Зец Мито, Хардиомершенић Кепал, Гранчић Јосиф, Бацма Зарко, Јанковић Лујбо.

Прелазећи на четврту мећку дневног реда skupština је изабрала Окрузни Народни суд: За предједника Окрузног суда изабран је Лазар Лазар, а за судије: Дуреа Баро, Дзифић Недеља, Мариановић Јоцо, Јавор Живко, Дзифић Мило. Текло је изабрано 40 присидитеља. Изабране судије положише у заклетву пред skupštinom.

Након исприћеног дневног реда ред skupštine закључило је друг Лујбо Јанковић.

Narod je slobodno na izborima izabrao svoju vlast i svoje sudove

Poslije slobodnih izbora za narodnu vlast u banjaluchkom okrugu između 20. i 21. XI. o. g. sastale su se Sreske narodne skupštine da izaberu svoje izvršne organe — izvršne odbore kao i narodne sudove. To je bilo značajni događaj u daljem učvršćenju naše velike tekovine — naše narodne vlasti. Tih dana formirali su se Sreski narodni odbori izabrani zaista demokratski slobodnim glasanjem. Mi nećemo zaboraviti te dane, jer su se za to ostavile težnje svih naših naroda — izabrati smo onakovu vlast kakvu odovolimo našim interesima, jer su u tu vlast ušli najsiromašniji narodi. Sreske skupštine izabrale su sreske izvršne odbore:

U Sreski N. odbor za Mrkonjić izabrani su: predjednik Soldat Mitar, potpredjednik Božić Zuhdić, sekretar Zdrnja Nikola, članovi: Travar Vojislav, Stojković Jovan, Radulović Tode, Đurić Dardo, Turutić Mile, Grčić Ostoja.

U Sreski Narodni odbor za Ključ izabrani su: predjednik Đukanović Drago, potpredjednik Ramić Huso, sekretar Buvuč Đoka, članovi: Barić Tomo, Banjac Ljilja, Tomić Vaso, Brčić Deso, Matković Nenad, Jandrić Mile.

U Sreski Narodni odbor za Sanski Most izabrani su: predjednik Suštim Savo, potpredjednik Hromadžić Rasim, sekretar Milević Mižuka, članovi: Anušić Eduard, Korlat Smajo, Knežević Stana, Dordević Milan, Badnjević Mustafa, Bielenović Zoran.

U Sreski Narodni odbor za Bos. Novi izabrani su: predjednik Marin Dragan, potpredjednik Rakanović Abdulah, sekretar Sem'ić Milan, članovi: Gojić Veliko, Gaković Slobodan, Stanić Dušan, Muftić Ibrahim, Vujatović Milan, Likar Dragica.

U Sreski Narodni odbor za Bos. Dubicu izabrani su: predjednik Mićanović Slavko, potpredjednik Sećković Mungar, sekretar Stojković Sirmo, članovi: Čurčić Karlo, Čado Vaso, Stojković Luka, Meded Stanka, Tomas Vaso, Litanjić Jovo.

U Sreski Narodni odbor za Prijedor izabrani su: predjednik Smetović Boško, potpredjednik Sređić Mirko, sekretar Kmetić Lazo, članovi: Tubić Mlado, Branić Nedeliko, Kolerić Hlilija, Batos Bora, Radečić Svetlo, Gramac Rade.

U Sreski Narodni odbor za Bos. Gradisku izabrani su: predjednik Vrdović Pero, potpredjednik Subotić Pero, sekretar Momić Šušnjir, članovi: Tonić Salih, Bać Rad, Mirko Stinić, Stoko Gvozden, Lužbo Jurić, Dasa Tota.

U Gradski Narodni odbor za Banju Luku izabrani su: predjednik Hasanbeg Džinić, potpredjednik Sveto

Dordević, potpredjednik Franjo Odić, sekretar Duško Đurić, članovi: Sida Marjanović, Munib Demirović, Naim Čelvan, dr. Sirmo Fabianić, Abduseban Gvozden.

U Sreski Narodni odbor za Sreb. Banju Luku izabrani su: predjednik Gojko Gajić, potpredjednik Lipovace Jozo, sekretar Stojan Simić, članovi: Milan Branković — odbornik, Jovo Petković, odbornik, Mujo Murharenović, odbornik, Ivo Vukadinović, odbornik, Milorad Pejinović, odbornik, Đusan Smarević, odbornik, U Sreski Narodni odbor za Kotor Varoš izabrani su: predjednik Pavlović Mihailo, potpredjednik Tabković Ibrahim, sekretar Bočić Duško, članovi: Knežević Dimitrije, Mandić Matvo, Kukulji Živko, Stojnić Vlado, Prla Kasim, Katić Dušan.

U Sreski Narodni odbor za Prnjavor izabrani su: predjednik Ljubo Janković, potpredjednik Kotorčić Haidar, sekretar Humanjić Jovo, članovi: Obradović Vlado, Stanićuk Milo, Livan, Savić Vlado, Korjačić Bosko, Drozg Jasko.

U Sreski Narodni odbor za Laktase izabrani su: predjednik Jovanović Đusan, potpredjednik Karapetrović Miloš, sekretar Šurčić Branko, članovi: Batoz Šimilja, Čičić Osto, Bačić Rasko, Gligorić Srećko, Kalečević Vukašin, Živković Milan.

Sreske skupštine poslije izbora svojih izvršnih organa izabrale su i Sreske narodne sudove:

Ovo je također krupan događaj, jer prvi put naše narod preko svojih predstavnika biraju slobodno svoje narodne sudije, zaštitnike njegovane velikih teљakova izrojavanih u očajničkom ratu. Taj događaj značajan je i u tome što su ti sudovi duboko povezani s narodom. Oni nisu postavljeni odgozo, dekretom, kao što je to bilo u bivšoj reakcionarnoj Jugoslaviji, nego ih je sam narod slobodnom voljom izabrao. U Narodne sudove izabrani su ljudi iz naše narod, i sama povjerenje da neće raditi neprkosno, nego da će u svom radu dosljedno se boriti za sprovođenje narodnih zakona, nastek ubožnog oružja u borbi protiv ostataka reakcionarnih elemenata.

U Sreski narodni sud za Mrkonjić izabran je za predjednika sudca Mirko Zdrnja, jedan sudija i 50 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Ključ izabran je za predjednika Marković Blaž, jedan sudija i 50 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Sanski Most izabran je za predjednika Mitar Čarguz, sudac Šabić Ekref i 50 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Bos. Novi izabran je za predjednika Lazo Lažić, sudija Raiko Đurdević i 50 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Bos. Durbić izabran je za predjednika Sreto Bruba, sudija Millotović Vasilje i 50 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Prijedor izabran je za predjednika Vlado Aleksić, sudija Antić Nikola, sudija Džafić Mustafa i 60 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Bos. Gradisku izabran je za predjednika Brano Lukić, sudija Zgodić Hasan i 50 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Kotor Varoš izabran je za predjednika Đukić Nikola, sudija Popović Slavko i 50 prisiditeља.

U Sreski narodni sud za Prnjavor izabrani su: predjednik Stojan Radmirović, sudija Savanović Branko, sudija Zoran Kovačević i 50 prisiditeља.

U Narodni sud za grad Banju Luku, sreb. Banju Luku, Laktase i Piskavici izabran je za predjednika Lazo Lažić, sudije Miloš Čurčić, Muhamed Maglalić, Đirada Danilo, Grujić Milan, Laktasić, Prerad Ratko — Piskavica i 100 prisiditeља.

У Војводини су одушевљено дочекали досељеници из Бањалучког округа

Ових дана стигла су у село Честерег први транспорти досељеника из Округа бањалучког. До сада је стигло неких 180 породица са приближно 1000 љубана. Неколико дана трајаће су припреме да досељеници и сјеменица досељеника. Из околних села окупљана се организовала у радне чете и мржа два дана припремила куће за досељенике. Мјештани Честерега организовали су кухињу гдје су досељеници добили храну. На власку у село подижуће се, да њим асистирају, оне како мањила Тита и деписа паролана. Досељеници су, пролазећи испред њега, клицали маршау Ти-

ту и републици. Дочеку су присуствовали и срески политички дуквојводи који су им пожелали добродошлицу. Викале Стојановић истакнути фронтовац поздравно је досељеницима. У току свог говора казао је на јединство које треба да се развије у пуној мјери између иштанца и досељеника.

Лекану су предгледали досељенике нарочито дједу, па су их затим распоредили по кућама. По њиховом прљању и по одјелу, изабрели су и поглањем, може се најбоље видјети у каквој су великој оскудици и бједи живјели. Али

ишак ни на једном од њих не може се примјетити незадовољство или разораност. Једина туга, причај едла старица, остала ми је на срцу што сам најмлађа онај крај у коме сам се родила и провала своје најмилије и најљубе дједо. Јер то је крај који је отхрањивао крше момке и јунаке, ате борце за бој и међан са пројектијем Швабом, који шеше да уништи Србе.

Послије тога досељеници су присуствовали заједничкој вечери коју су припремили Управа народних добара, Мјесни народни одбор и фронтовске организације.

РАД НА ОБНОВИ НАПРЕДУЈЕ:

Obnavlja se električna centrala u Delibašinom selu

Delibašino je obnovljena električna centrala u selu kod Banje Luke. Privredna vrednost ove centrale je velika. Jer ona pored centrale rudnika „Lauš“ snabdeva grad električnom strujom.

U borbanu koje su vodene za Banju Luku početkom 1944. god. centrala je izgorila. Pogonski strojevi su bili uništeni za 85%. Odmah po oslobađanju počelo se sa popravkom centrale. Novi strojevnica uz pomoć 10 radnika svlađali su taj posao. Za kratko vrijeme i danas već radi jedna turbina sa jednim generatorom za istomernu struju i sa jednim poznatijim generatorom od 100 KW za naizmjeničnu struju. Predviđeno je

da u roku dvije ili tri nedjelje prorađe još dva generatora te da tako centrala radi i neodgovarajućim kapacitetom. Prije rata radile su dvije vertikalne turbine sa dva generatora po 200 KW za istomernu struju i dva generatora za naizmjeničnu struju po 175 KW.

Prilikom dobave materijala nailazilo se na poteškoće. Pojedini dijelovi su se morali lijevati u Zenici, jer se u ovdashijskim livenicima željeznorade nije mogla postići potrebna tvrdina. Osim toga teško se dolazi do električnog materijala te su sadašnje instalacije provizorne. Uloženi je napor da centrala i pod ovakvim uslovima postigne predatni kapacitet.

M. S. V.

Пуштен је у промет мост на Сави код Босанске Градишке

21 овог мјесеца пуштен је у саобраћај понтоњски мост на Сави код Босне Градишке и тиме успостављена ваздушна економско-саобраћајна веза између јужних братачких федералних јединица, Влада Федералне Босне и Херцеговине и влада Федералне Хрватске отварањем овог моста успоставиле су једну најважнију саобраћајну везу Босанске Крајине и Хрватске. Осим тога овом саобраћајницом Босанска Крајина је везана преко Хрватске са Србијом и Војводином. Саобраћај који је до сада вршен једино скелом којичо је брзо и правдом развијене промете, који је на овом мјесту данас живља него икдa, с обзиром да је то сада једина веза Хрватске, Србије и Војводине с овим крајевима Босне. Откриве колоне камена, кола и путника које су доскора стале нагомилане с обе стране Саве, данас више не постоје, али се види једна колона која је у непрестаном кретању, што доказује важност овог моста, као једне неопходно потребне саобраћајнице.

Радови су почели 15. маја с вађењем старог попуштеног моста, који је искоришћен поручио у свом београдском бијесу приликом повлачења.

Изабавио је из воде 14 дрвених понтона, 15 четвородименских жељезних понтона, око 100 кубних метара употребљене дрвене грађе, 21 комад сидра са живаном гвазди, око 30 тона дрвеног жељезног материјала, 6 комада колутирника, неколико димензија дивана и друге ситнице помалте голме. Сви жељезни понтови били су још оштећени, као и 7 дрвених, те су морали да се опораве — закрпају.

Потешкоће у овим радовима биле су у недостатку потребног материјала, али су савладане великом вољом и ударничким радом свјесног радништва.

Народ Козаре и овом приликом показао је своју високу свјест, те је у заједници с обичним Државним пуштаким мањинацима из Горњих Подградина ударничким радом, у

року од мјесец дана успосио попуштеном путу у дужини 24 км, те изградиле 27 мостова и понтона и тиме омогућило ваздух грађанског материјала од 150 кубних метара дрвене грађе, а 150 кубних метара хрватске грађе даље је Федерална Хрватска.

Дужина моста износи 243,5 метара, а ширину колосицеја 3,10 м. Носивост је за сада 6 тона, али када буде пуштен у саобраћај и други колосицеј који је у грађви, носивост ће бити 12 тона.

На грађевну мосту радиле је 150 радника, који су мјесец дана радили бесплатно, што је доказ високе свјестности наших радних маса, које улажу све силе за што бржу обнову земље. На радовима је дано надница: стручних радника 2.100, пољских радника 7300, колоских 170.

Радове је изводио Држ. грађ. подухват из Нове Градишке, а радове су изводио Инж. Ђокић, др. Габошковић и постојана Фрнц Полагар, Истар Кичић и Степан Нешић. Назив ударника добили су другачије Кичић и Полагар, који су за све врлине радили неуморно.

Кредит су дале владе Хрватске те Босне и Херцеговине. Сви радови извођени у државној режији износили око Дин. 2.900.000.—, док би у приватној режији премањали и суму од 3.000.000.— Дин.

Свечаном чину приликом предаје моста саобраћајну присуствовао је Народног свих околних срезова да сја дирљиво и захвалност Народним властима, техничком руководству изградње и изаграда и радницима овог краја, који су радили под великом техником околностима.

Свечаност је отворио секретар Среског Народног одбора Бос. Граднице и поздравно народ, раднике и делегате, потом су говорници истакли важност и потребу овог моста.

Народ је и овом приликом манифестовао Бити, народним властима, приватним властима и јединству свих народа те Демократског Федеративног Југославина.

RAD INDUSTRIJE ISHRANE

U blizini Banje Luke nalazi se veliki električni mlaz, tvornica tjesteni ne i pivovara. Električni mlaz radi punim kapacitetom i podmiruje potrebe arada i okolne. Tvornica je uslijed nestašice sirovina smanjila proizvodnju i proizvodi 1000 kg dnevnno (8 radnih sati). Oba preduzeća zapovijaraju dnevno 10 do 15 radnika. Pivovara je obustavila rad usljed pomankanja remena, ugljenice kiselice, alicerina i t. d. Iza oslobodjenja proizvedeno je 60 hl dnevnno, a bilo je uposleno 50 radnika. Radi sto bo

jez iskoristene potrebna je nabavka buradi za lezanje velicine 100 do 200 hl kao i delomično proširenje vionika. Osim toga za uređaj potrebno je 4 do 5 vagona cementa, a za sam rad transportno postuje.

U preduzeću deluje podružnica saveza radnika i nameštenika industrije ishrane. Otvorena je i čitaonica gdje se održavaju konferencije radnika. Potrebno je uređiti savonice da bi radnici stanovali u zračnim i higijenskim prostorijama.

M. S. V.

ŽELJEZničARI BIHAĆA DOPRINOSU SVOJ UDIO U IZGRADNJI RADNIČKOG DOMA

U radovima na Radničkom domu u Bihacu, čiji su temelji već završeni naročito su se istakli željezničari. Onih su dobrovoljno izvan svoj radnog vremena, pribavili za gradnju Doma 22 vagona piletske. Občevali su da će pribaviti još piletske i kamena koliko još bude trebalo. Inicijativu za ovu akciju dala je željeznička sindikalna podružnica. Ova akcija je oči dokaz političke svjesti željezničkih radnika Bihacia i okoline.

A. B. i J. B.

39. Divizija poklanja narodu Drvara mašine

Ovih dana stigao je u Drvar oko 39. divizije narodu Drvara. Stiglo je jedan moderni trbakan, jedna bormasina, jedna frez mašina, jedna hobl mašina sa svim potrebnim alatom, sa svrdlovima, noževima i jedan motor od 4 konjske snage. Ovi pokloni radnicima i narodu Drvara vojnika i njihovim od 59. divizije od velikog je značaja za dalji razvoj obnove drvarske industrije.

Љебаонича жељеза у Јелшин-граду испуњава своје задатке

Чим је ослобођена Бана Лука пожурили смо се да извидимо леваоничу и радничку жељезничку дјеловну „Јелшинград“. Радничка је била да гомила рушевина, зграда ливнице, нарочито кров на њој и остали раднички срушевени. Шабе, су послужиле дана подмизање звионске Сомбе под највеће стројеве у механичкој радничкој и тако је она претворена у рушевине.

Другог дана по ослобођењу 120 радника предузећа прегинули су на посао. Раскрчавали су рушевине и испод њих изваљивали стројеве. Било је потпуно уништено 10 најважнијих за живот предузећа. Тридесет осталих, на њима је требало извршити поправке, изваљивати неке делове. Тај рад је захтевао самоницијативе и покривања. Радници су показали да могу и да које и једно и друго. За 10 дана ливница је прорађала. Она је повела да да извајена делови за поједине машине. Радници су поправили кров и раскрчавали рушевине. Предузеће се властитим снагама дизало на ноге.

Било је много теškoћа да се предузеће одржи и данас још 5 мјесеци послате ослобођења оно улаже у своју обнову 80% од свог свеукупног капитала.

Ливница ливна многе корисне ствари: ретке за пећи, штедљиве, лежаче за вагоне и вагонете, дјелове локомотива, вентилаторе за дувачке, мангале, сјекере, крмало, вентиле, кламбе, ескере, наковње и т. д. Многи од тих предмета су насупна потреба нашим селима и услов за обнављање и разрађивање зајатске радничности, нарочито на селу. Љевоњина је животног потреба и за селу и за грађевинарство. На развој развикат су добри. На балансујемо бавара добива угаљ, а добави сировог жељеза омогућена јој је, јер се налази непосредно уз жељезничку пругу. Према томе цистоје и потребе и услови за проширање ливнице, само треба да се подухме тај посао.

Најважније питање читавог предузећа сада јесте обнова механике радничности. Тим послом се почело преје 2 мјесеца. Изнаикли су задлови нове радничности, која ће бити исте величине као и стара. Она ће слагати у главном за обраду посебних делова за наше жељезнице, што ће помоћи успосавањању саобраћаја, јер се пруга и стазица Предграђе налазе свега 100 метара од ње. Министарство индустрије Босне и Херцеговине, схваћајући важност овог објекта за нашу индустрију и обнову газареног,

обеовао је помоћ, и тиме ће до 1. новембра отприлике бити успостављена и механичка радничка у Јелшинграду. Љевоњине стројеве већ су пособнојим радничким ливнице. Тек онда кад се успосио ова радничка и прошири ливница, предузеће ће доуставити првистини предузету проваљивању. Већ сада поред свих теškoћа стално се повећава производња. Она је овог мјесеца 25% већа, него у августу.

Највећи проблем љебаониче јесу: поманакње кока, који је потребан да би се покренула пех за ливачене чељани и нагомилане произведених предмета. Фаза недостатка кока потпуно је пренила на ливачене чељани помоћу електричних пећи. Стога се већ јаче предраде за спајање базира Бање Луке с једним високоналонским електричним водом. На складшту предузећа има много готовог материјала. Радници су изградиле и стално раде: кламбе, ескере, штедљиве и ретке за штедљиве — што ће поконтити као свој прилог селима за изградњу кућа у нашем округу. Но поред тога у магацину предузећа се нагомилало око вагон наковња, мангала и др. Ови предмети не иду у пролају стога што им нису одређене цијене. И то, док за тим стварања вањни ливници, који се редом уводисли на изградњу кућа, она се гомилају у складшту жељезаре.

Селима из Лијева Пола и из најудаленијих крајева округа долазе и сами купују сјекере, наковње и жељезне предмете потребне за изградњу. Управу предузећа их даје према цијенама прије вата и односу на данашње цијене. Организација је приодејавила пројекат за „Јелшинград“ и обавила набавку грађевинарских уредја у Бана Луку неће да их приј, јер ни још не зна није ни. Исто је са Среским набавно пројекатним уредја. Војино борбу поовити штедљивана, набијача штедљива и дозвољавано у исто вријеме, док наше предузеће ударничким радом извршује жељезарију неопходног нареду, да селак одлази баш њима и купује ствари без којих не може да гради, нити врши своје привредне послове.

Љевоњина жељеза у Јелшинграду испуњава своје задатке, али да жељезница смога одрајати, издржи сама себе, као што је почела, прије јега је потреба да наши државни органи набују пут да њени произвођачи допру до селака, у творанице и радничности, да послуже ономе чему су и намењене.

Izjava potpredsjednika vlade Edvarda Kardelja novinarnima u Londonu

»NEMOGLUĆE JE DA JUGOSLAVENSKI NARODI PLATE ŠTETU KOJU JE PRICINILA TALIJANSKA VOJSKA«

London, 24. septembra.

Dopisnik Tanjuga javlja da je konferenciji štampе u jugoslovenskoj ambasadi u Londonu prisustvovali rekordan broj britanskih i američkih novinara.

Prisutni novinari su naročito istakli pitanje da li sada talijanski arifnisi treba da plaćaju Jugoslaviji reparacije.

Odgovarajući na ovo pitanje, Edvard Kardelj je iznedrio ostalo rečeno.

»Mi uzimamo u obzir usluge koje je talijanski narod učinio saveznicima svojim borbom od 1943 god ne pa do završetka rata, — podvukao je potpredsjednik jugoslovenske vlade. — Mi smatramo da Talijanima treba omogućiti normalan i slobodan razvoj. Ali nemoćuje je da štete koje je počinila talijanska vojska treba da plate narodu Jugoslavije, koji se u toli četiri godine rata borili na strani saveznika i primivši veliki udio za zajedničku stvar Ujedinjenih nacija.«

Zatim su novinari postavili različitih pitanja u vezi sa političkim životom u Jugoslaviji.

Odgovarajući na ta pitanja, Edvard Kardelj je izložio da je jugoslovenska vlada razvila ozonizovan strukturni i grupni demokraciju, koja se razvija svojom političkom disciplinom.

»Protivno tvrdjenima emigranata, koji su se nalazili u upravnom ržbu

vima svih nedemokratskih režima u Jugoslaviji u prošlosti, — podvukao je potpredsjednik Kardelj, — saduše ni jugoslovenski izborni zakon u njihovo pravu, tako da će ovdoga rta broj glasača iznositi 7 miliona, prema 3 miliona u prošlosti.«

Potpredsjednik jugoslovenske vlade je napomenuo zatim da su bas ovi emigranti odgovorili za diktatorske režime stare Jugoslavije, koji su u svoje vrijeme učinili da narod pati po koncentracijom logorima i zatvorima, a sada se prikazuju kao demokrate.

Izlagajući Edvarda Kardelja ostavila su vrlo jak utisak na prisutne novinare. Konferenciji je trajala vrlo dugo. Prvi posetioци su stigli u jugoslovensku ambasadu u 10 sati, a poslednji novinar je otišao u 21 sat.

Ovom prilikom, u prostorijama jugoslovenske ambasade priredjena je bila izložba fotografija, geografskih karata i drugih dokumenata, koji su se odnosili na Julijana Kraljicu i na zverstva talijanskih okupatora u Jugoslaviji.

Bilo su štampari pri jugoslovenskoj ambasadi u Londonu obavio je strukturu talijanskih zločina u Jugoslaviji, kao i jednu knjigu o ovim zločinima, koja će biti podjeljena u Londonu i u cijeloj Engleskoj, a izvještaj broj primarkera biće poslat u Sjedinjene Američke Države.

ИЗ СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА

У Москви је 16. септембра, последи прекида од 4 године, на Црвеном тргу поново отворен маузолеј Владимира Иљича Ленинa. Кроз маузолеј је прошао повојка од неколико хиљада људи — официра и војника. Првене дошлице — радника студената, људи различите старости и занимања. Силаски познатим сталеницима народ је поново видио лице Владимира Ленинa. Лице је остало увијек једнако и у његову изразу ништа се није промијенило. Чини се, као да Ленин спава, а на његово јединствено и широко лице пада с лисине блага свјетлост, које су ступњави монументални на такав начин да се не примичује даље долази. Советска наука поштује га, без сумње, величине ступа по еду, јер се показала способном да сањача за генерације лик великог Ленинa. Он сада лежи у новом сиркофору, који је израђен по плану Сухова и Јаковлева. С обје стране сиркофара налазе се бројанице за стале у пољу стале, израђене тако да посетилац има дојам као да су од брестови. У изради вајара радило је велики број ступчара, радника и живичане творнице Жрени прелетели. Нови сиркофар сарађивао је тај дојам, да њаг до гледа Ленинa заборава да је он познати и велики консталам.

Ове ће године бити утрошено 100.000.000 рубаља за израду нових совхоза у Советском Савезу. Већ свиједне године ови ће трошкови бити подостројени. Након извођења Нормана из Украјине, Кубана, Бјелорусије и других области земље изграђено је у совхозима на десетке хиљада стовених кућа, фарми и елеватора. У садашњем часу започела је изградња од 3.500 нових фарми, неколико хиљада хамбара, највише нових месних електричних центара, 2.500 стовених кућа кућа за совхозе. У сваком совхозу организован су тегајени за припрему вајара и дивљаци. Многе велике совхоза, на пр. Каравајево, који се истакнуо, одгојило нове врсте крвава кофа дају годишње до 15.500 литара мјеника, поново обавља све своје фарме држајем се у томе пољу мита совјетских научника и ступчара.

РАЗВИТАК METALURGIJE NA URALU

Za vrijeme otadžbinskog rata metalurgija na Uralu se znatno razvila. U oblasti Sverdlovsk samo za glavnu izgradnju investirano je više od milijarde i to rubalja. Izgrađene su tri visoke peći, 12 martinovih peći, 2 baterije koks, 3 peći za topljenje metala i 3 livnice. Rudarska industrija je znatno je povećana. Ako se uvrrede predatni nivo sa proizvodnjom u 1944 godini, vidi se slijedeći potost: liveno gvožđe za 120%, čelik za 53%, a livene peći za 45%. Za vrijeme rata uralski metalurški radnici radili su uspješno na uvođenju novih vrsta čelika i livenih ploča.

Tvornica Serevov izgradila je za vrijeme rata više od 50 vrsta finog čelika, koji je ranije bio topljen u električnim pećima. Tvornica u Novotruka je organizovala je proizvodnju čeličnih oklopnih ploča itd.

U toku izdanih godina zredvela se još veći porast željezne metalurgije na Uralu.

ODLIKOVANJE LISTA »PRAVDA« ORDENOM LENJINA

Moskva, 24. septembra

TASS javlja: Za uspješni rad na vaspitanju trudbenica u dubu ideja Lenina-Stalina i iskustve zasluge u delu mobilizacije sovjetskog naroda za izgradnju socialističkog društva i zaštite sovjetske domovine, Prezidium Vrhovnog sovjeta SSSR odlikovao je list »Pravda« ordenom Lenina.

VLADA POLJSKE REPUBLIKE SALJE 112 VAGONA KAMENOG UGLJA ZA DEMOKRATSKU FEDERATIVNU JUGOSLAVIJU

Beograd, 28. septembra
Ambasador Poljske Republike u Beogradu z Jan Karol Vende obavijestio je marsala Tita o odluci vlade Poljske Republike da pokloni 112 vagona kamenog uglja Demokratškoj Federativnoj Jugoslaviji.

»Neke taj stavovni pulk... pri se g. J. K. Vende... biva izraz drabokih simpatija koje poljski narodski prema bivašim heroiskim i rodina Jugoslavije.«

Момунике Југославске амбасде о ставу Југославије по питању Трста

London, 25. septembra.

Нипа Амбасда објавила је слиједије комунике:

»Последних дана листови показују тенденцију да прикажу интернационализацију Трста као завољаванају, компромисно рјешавање трифранског проблема. Поводом тога Амбасда је обавиштена да прецизна став југославске владе по овом питању.

Треба разликовати град Трст и људе Трста. У погледу људе, која поред Југославина служи и другим земљама, Југославенско ставиште је да њен велики дио треба да буде слободан људа, отворена свима земљама. Та слободна људа мога би ставити под истинитово управљом. Наспротив томе, интернационализација самог града представља би за Југославију апсолутно неприхватљиво рјешење и го из овог разлога:

1) Југославија има неоспорно право на град Трст, јер тај град лежи на југославенској етничкој

територији, а сам је етнички мјешовит (Југославена има у њему преко 40 од сто аутохтоног становништва.

2) Прикључење Трста, који није само људа, него и индустријски град, држави који припада сва негова неспорна позитивна и негативна дио истоге даље позани не представља би економски једино оправдано рјешење.

3) Коначно, од највећег моралног значаја је и чињеница да је трифранско становништво у толико наврата и на разне начине изразило своју жељу да се Трст приједи Југославији, и ова чињеница мора се узети у обзир када се одлучује о одбини Трста.«

U Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji nacionalne manjine su dobile sva prava. Pobjeda Narodnog fronta na izborima znači za njih oslobađanje i više razvijanje njihovih nacionalnih prava.

сликавањом, утабеном сијерије. Горњи сандук се превали и са шкри пољу удари о земљу. Трпца се распу пришла. Одједном је и одмах умукнуо нешто крив, а његов ехо поновно се на иници објавио шуме.

Она је умрла у неспријатном ролству, на фашистичком мучишћу, не одавши ни једином гласом својих патњи, не одавши ни јединог друга. Она је дојучула великог смрт као херој, као која великог руде, која припо, а никада не руде сломити Умомена на њу живије вешћ!

»Уочи Нове године свијани фашисти откопљују су вјешала, свукли се у објешене одјећу и гласно су се изгупивали над њеним тјелом. Она је вјешала наред са још један дан, избодена и увијачена по

Opšti štrajk radnika u Trstu, Tržiču, Pulju i Milju

Na zajedničkom zboru predstavnik političkih i fabričkih sindikalnih radnika i pododboru u Trstu prijedlozi je jednoglasno zaštrajkati, te se obijavio opšti štrajk, čisto saveznička vojna utruga i Savez poslodavaca nisu dali pozitivan odgovor na zahtjev radnika

da se ispta otužnatie radnika iz tršćanskih fabrika. Štrajk je počeo 24. okt. u pola noći u zvaluvno Trst, Tržič, Pulju i Milje. Radničko vodstvo pozvalo je radnike da štrajk provedu u potpunom miru i redu.

женима, а првога јануара увече (фактети су рјешени) да спаде вјешала. Сооски старешина позвао је људе и они су у смртној земљи издубили јаву изван седа. Тану су сакралини бад свечаности, ван седа, под брезом, а вијачина је занјала њен гроб. А уокору су дошли они да се Тања у танним децембарским новина својим груди као пробјавила рт на запал.

Зауставиће се ради одмора и борби ће доћи ту да се до земље под лево њеном поспелу и да њу хајку

велико руско хвала. И оцу и мајци који су дали на свијет и одгојили хероја; и учитељима који су васпитали; и друговима који су прекавали њен љуб.

Вена вјечна слава биће пронашена по читавој советској земљи, а милиони људи ће с љубављу мислити о далеком! Умци, синјемог покривеног, а Сталњен је у мислима бити знавао гроба вјерне кћери.

Западни фронт, 26. јануара. (»Правда« од 27. јануара 1942 год. дине)

Ho je била Тања

Увједи Президиума Врховног Совјета СССР дато је комунистички партизански Зоји Космодемјанској посротно звана Хероја. Советског Савеза Вен подвиг је био описан у истинитој причи под насловом »Тања отпаметљиво у Трсту« од 27. јануара о. г. Тада се још није знало ко је она. Ни при касну

шавњу ни у разговору са патристическом селјанком Пласковом Кулик дједовца није споменула своје име и једино при сврету у шуми са једином од вјерноско партизанка рекла је да је зову Тања. Али је и ту из опезности сакрила своје право име.

П. ЛИДОВ: ТАЊА

(Издање »Правде«, 1945.)

Наставак
— Ви ћете ме сада објесити, али је нисам сама. Нас има двеста милиона, све не можете појешати. За ово ће вам се осветити други. Војници! Док не буде касно предајте се, јер ће свакако победа бити оvdа. Вама ће се осветити за ово.
Руски људи који су стјали на тргу, плакали су. Други су се окретали у страну да не виде оно што је требало да се одигра.
Целат је потегло коначан, црвена се стјела око Таниног врата, али се она тада обима речима разувела и црвљу, промрљала се на претима и винула, напуњених све снаге:
— Збогом другови! Борите се и Стаљне се доји! С нама је Сталњен и Стаљне ће доји!
Целат се одмало окованом цителом о сандук који је зашкрипао на

Спасимо Шпанске антифашистичке борбе Алвареза и Сепирија, заједно ударац остацима свјетског фашизма

Ових дана, демократску јавност заглавља је још једна провокација шпанских фашиста. У низу прогањаних шпанских родољуба и демократа, фашистичке bande ухањале су подметле званичној јавности и осудиле на смрт, истакнувши значење шпанског народа, антифашисте и првоборце за одбрану демократије у свјетлу, Сантјага Алвареза и Себастијана Сепирија.

Смртна преуда над Алварезом и Сепиријем престава такође државни изазов преосталим фашистима бачен у лице сваком сину Медисинашких шпанских који се борбе за слободу. Ради тога сви слободољубиви народи упућују своје апеле за спас Дука и историјске Гадалахара.

Наша јавност, такође, преко Јединствених синдиката радника и наменштеника и културних радника подига је одлучан глас protesta против овог најновијег злочина шпанских фашиста.

Судбина Алвареза и Сепирија тиче се непосредно и нас. На Гадалахари и осталим славним бориштима слободољубиве Шпаније је рат шавала се не само судбина шпанског народа, него и судбина свих слободољубивих народа свијета, слободна демократије уопште.

Алварез и Сепирија, као и хиљаде других антифашиста у Шпанији, борили су се и за нашу демократију и за демократију свих народа. И сада последице побједи Медисинашких над италијанско-немачким побљобљивцима, ми не можемо да оставимо равнодушну према судбини шпанских антифашиста.

Бугарски антифашисти су такође ратни штитари и шпанског народа и шпанске демократије у име свих културних, економских, академских, омладинских, синдикалних, женских, спортских и другачијих масовних организација, које бубу хватају преко 3.000.000 људи у Бугарској, најекстремније протестује против мучења и смртне преуде која пријети двојини шпанских наредних бораца, бивших комесарина (IV и V корпус шпанске народне републиканске војске).

Алварез и Себастијан Сепирија. Комитет исто тако апелује на јавно мишљење свих демократских и слободољубивих земаља да помучу борбу шпанског народа против фашистичког рејима хитлеровца Франка за успостављање слободе и демократије у Шпанији.

Талијански антифашисти, на челу познатим борецем и организатором партизанских одреда у Северној Италији, Луиджио Ленгом, упућују су престава талијанском министру спољних послова, у којој траже енергијну интервенцију против по-

ступка шпанских фалангиста против Алвареза и Сепирија, познатих бораца за демократију.

Британско министарство спољних послова наредило је британској амбасди у Мадриду да поведе истрагу послом хитлерца Алвареза и Сепирија и да га је овајлато да предузме потребне кораке код Франкове владе.

Британски транспортни радници, један од најбројнијих британских синдиката, тражи прекид дипломатских односа са Франковом Шпанијом.

У својој резолуцији они тврде: »Да би отпакан фашистичке Шпаније угрожавао безбједност европских народа... Ми осјећамо да се мир, који је предвиђен на кримској конференцији, може осигурати само под условом да постојећи рејим у Шпанији замијени широка народна демократија.«

Француска национална федерација рударских радника упућула је француском министру спољних послова резолуцију у којој протестује због судбине која пријети шпан-

ским републиканцима Алварезу и Сепирију. У резолуцији се протестује и против провикног злочина ослепљеног са Франковом Шпанијом. У резолуцији изазива осталој стоти: »Ми не можемо дозволити да наша земља шаље своја богатства шпанској фашистичкој влади, која ће их употребити за стварање новог врло добро понашних циљева.«

Данас, сви слободољубиви народи дијав свој глас за спаљивање шпанских родољуба Сантјага Алвареза и Себастијана Сепирија, познати јуни антифашистичку свјетску јавност и апелујући на Савјет Уједињених нација да се учини све да се спасу наредни борици за слободу не само шпанског народа, већ борици за слободу човјечанства против фашистичке диктатуре и насиља.

Омогућено је снабђевање Бање Луке Арбетом

ИЗГРАЂЕНА ЈЕ ПРУГА КОТОР ВАРШ — ОБОДНИК И ПУШТАНА У САОБРАЋАЈ

Ових дана пуштена је у промет шумска железничка пруга Котор Варош — Ободник у дужини од 14 км, тако да је сада омогућено снабдевати Бању Луку отргненим дрветом и другим грађевинским материјалом. Дуго пруге Котор Варош — Ободник почео је да се изграђује 20 јуна о. т., а довршен је прије неколко дана.

На тој пруги, дневно је градио просјечно 20 радника. Оскудевало се у дружном материјалу, ексерима итд. који се покућујало са разних страна. То је доносило коњичко брао одвијање послова. Али то није било главни сметња: Она се састојала у слабој организацији посла.

Посао је често пута био прекидан, незад ради тога што се није имало исвала да се плати радна снага, и ако је народ чинио да ради бесплатно да би се пруга што прије изградила, а некад ради тога што су поједини руководиоци на тој пруги обуставили предложене мере, јер их је било предуго проматривати сретствима с којим је располагало, а нешто често пута дрвеном крч и на себи. Тим руководиоцима учинило се да то преобавије иде врло споро. Они су говорили: »Камонио немо сада превозити прагове и пребавијавне је мни брже.« Али у сваком случају су били задовољни другим важним пословима, за пребавијавну хране за народ. Наравно кад се видјело да од камiona нема ништа, овјело је опет замишљено да се пруги пребавију као и прије. Такв им радом посао је морао да три. Не спорно је да на тој прузи није било потешкоћа, али ништа данас је тако олакшано, која је постојала није била добро прибављена.

С друге стране саба радна дисциплина код дружних радника и њихових руководилаца такође је допринијела успоравању изградње. Дневне је један радник постављено на тој пруги 7-8 прагова. То су стили резултати рада, кад знамо да је

дан добар и врједан радник дневно може да постави по 15 до 20 прагова. Свакако да су сви они недостаци у многе допринијели, да се онај дио пруге од 14 км није могуће брже изградити.

Пуштена у саобраћај шумске пруге Бања Луке — К. Варош Ободник изазвао је по томе што ће сада наш окружни центар бити повезан са изворима отргненог дрвета као и друге грање, чиме ће се мори и снабдевати. Ова пруга добила данас изрочито своју важност, јер се навазимо пред зимом, кад треба наше градемо становништво снабдевати отргненим дрветом као и завоје пилане јединим ствешкама (баланима) за израду даске. Већ су за потребе Бање Луке шумски радници на подручју которварошког и једног дијела бањалачког срезга усејили 10 хиљада просторних метара отргненог дрвета, које ће се почети довозити за десет дана. Они су усејали сваког дана по 200 кубних метара дрвета за пилане, 900 куб. метара дрвета за пиљење у руднику, као и 4 вагона ковачког угља, за разне радионице у Бањи Луци. Сви овоу грађу као и дрво, шумски радници усејили су за један месец и по дана.

Потребно је напоменути да ти радници радили под великим топлим условима, а нарочито оскудевајући обрби и одмјени.

Повезивањем железничком пругом Бање Луке и Ободника важдано је са економског гледишта. Сада је народу которварошког срезга, а нарочито наше Врховне омогућено да своје производе лакше доведе до пилане, а самим тиме и до најош лабавије овлашњено је снабдевање тога краја другим животним намирницама у којима оскудева. На тај начин ова веза допринијела је једном дијелу оживљавању трговине и размене дрвета између села которварошког срезга и нашег окружног центра Бање Луке.

В. И.

EPIDEMIIJA HAPSENJA U SPANJI

U španskim zatvornima ima 500.000 političkih zatvorenika.

TASS javlja da se u Španiji i dalje hauste protivnici Frankove republike. U Madridu je u toku od dvije nedjelje hapšeno 1.000 ljudi. Strijeljavu se lica koja se smatraju kao naopasniji protivnici sadašnjeg režima. Pretpostavlja se da u Španiji ima 500.000 političkih zatvorenika.

U ŠPANJI SE VODE ORUŽANE BORBE IZMEĐU PATRIOTSKIH OSLOBODILAČKIH SNAGA I FRANKOVIH FAŠISTA

Prema vijestima, argetelne »Franksa glase«, u više lokalnih dijelova Španije došlo je do oružanih sukoba između novoizabranih patriotskih grupa i Frankovih falangističkih odreda. Tako je u jednom selu u pokrajini Malaga došlo do napada na organe civilne garde, kojom prilikom su ubijeni 3 zaradnika.

Kod mesta Sedena vodena je ogorčena borba u kojoj je poztinjlo 6 boraca među patriotima i veliki broj falangističkih vojnika. Kod Kordove, jedna novoizabrana grupa razbila je odred žandarmerije i vojske, koji je natjeran u bijesstvo, ostavio za sobom 5 mrtvih i znatan materijal.

Aktivnost borbenih grupa španskih republikanskih patriota naglo se povećala u okolini Toleda, Malage i Kordove.

Do 15-og oktobra prinudjen je uis ratne štete.

gom privučen. Žoju na ovačak podvignu za sreću svog naroda.

У својој свесци Зоја препише читаве странице из »Рата и мира« а њени школски радови о Иљи Муромцу и о Кутузову написани су с великом топлином и мисаоношћу и заслужују високу оцјену. Њена ма шта је обавеза примјером Чернишевског и Шевченка, она савја да смислио њима послужа светом народном дјелу.

Пред нама је дневник кога је Зоја Космодемјанска оставила у Москви пред полазак на пут. У дневник је она уносила све своје снове и књија и све оно што је одуштвљавало њену душу. Наистине неколико стамова из дневника, то ће нам помоћи да боље схватимо Зоју.

(Наставиће се)

Сада је Московски Комитет Комсомола установио ко је била та дјевојка. То је — Зоја Ахатјевна Космодемјанска, ученица 10 разреда школе број 201. Октобра 1925. године града Москва. Она је имала 15 година. Било је остала без оца и жандва је с мајком Дубовијом Тимофејевном и братом И Шурком били у Тимирязевског парка, у до му бр. 7 у Александровској алеји. Била је висока, слатка, развијена, са живим талим очима и пријатно, кратко подравном косом — тако другито описују њу својим речима. Она је остављала дубок утисак и понекад се одједном њоме цинроста лице прекривало правим ружњем.

Слушамо причања њених школских другова и учитеља, читамо њен дневник, саставе, записе и једна особина њена неспорно нас изненађује: писанима пријемна, иницијативност, упорност у постигању одређеног циља. Прије писана

задавка из књижевности она је читала мноштво књија и исписивала сваког дана по један или два параграфа. Она је тако полагано радла од раних учеења математике. Послије је часова она се тог пута удубљивала над дубекомом алгебре, справљало проучавајући сваку формулу дотле, док је коначно није схватила.

Зоја је била изабрана за групног комсомошког организатора у разреду. Она је послужила комсомолцима да чита књиге и тисању немислене помалаче и с великим интересњем настојала је да се тај посав доведе до краја. Децла су у почетку радно пригнала на то, али је требало далеко ићи. Многа су пробава охладити. Зоја је тешико проављавала своје напоре, али није могла да пред препреком и извезејених датг рјеше, своју дужност... У руску књижевност и историју Зоја се много удубљавала. Она је

била обична и добра совјетска ученица, добар дјел и врједна. Кога комсомола. Делим свијета њених пријавика, она се кретања у још једном свијету — у свијету хероја о талибанској литератури и историји, којима се дијавла.

Понекад су дуготино заглажи Зоју у извесној повучености — то је било у часовима с књига. Она је позитивно под утицајем тих прочитаних књиге. Тада је Зоја постојала раскидана и узмишљено и као да се у тој час савијављала с лицима из романа коју се је приналачила својом унутрашњом љепотом.

Велика и херојска промисаљ народа описана у књигата Пушкин, Гогола, Толстоја, Есенинског, Турсенева, Чернишевског, Херцена, Некрасова, неспорно је добила пред мисаоним дјелом Зојиним. Таква прошлост је била за њу краја и формирала њен карактер. Она је одређивала њена стремљенија и напана, она је с неадругијом сна

Iz govora Franje Gažija NA SKUPSTINI HRSS-e U ZAGREBU

U svom velikom govoru Franjo Gaži koji je iznio historijski i program Hrvatske republikanske stranke, između ostalog je rekao: »Mi hrvatske seljaci mnogo smo se nadali da će ovim putem, kojom su nas vodili naši učitelji poći i čovjek, kojera smo mi dali svoje povjerenje, dr. Matek Zrlić politički potpomognuto kod Matkeza. Ne možemo zaboraviti onaj pakt s princem Pavlom, koji seljački narod nije odobrio niti na trojni pakt s Hitlerom i Mussolinijem, ne možemo zaboraviti niti njegov ulazak u vladu Simunovića; a naročito ne možemo zaboraviti ono, kada je proglasio i savjetovao suradnju sa najkavajnijim i najkvolednijim krvnikom Pavelcem...«

Генерал Слабко Родић у Дрвару

Мало индустријско мјесто Дрвар даје је много рјководница Народне ослободилачке војске. О Народног војводу Марјана Буцаћа преча се широм наше земље. Омладина никада неће заборавити Рајка и Косту Бошњака и још много друге.

Ускоро ће се поворити виши и нижи гимназјски тејачи и курс опће наобразбе у Биhaчу

Окружни народни одбор у Биhaчу доноси је одлуку да се поворе нижи и виши гимназјски тејачи. Такође је доносила одлука да се и у Дрвару отворе, поред гимназије, нижи гимназјски тејачи.

мача, а најпачија да се може поносити био је njegovo судјеловање године 1943 у Јајцу, gdje се догодило, напало и поворило, gdje се умијерло за даљини тек борбе све оно, што је написано у програму. Навлашће је написано у програму. Навлашће је написано у програму. Навлашће је написано у програму.

Многе судјелове између радника и селјака, искрена судјеловања свих странака у Јединственом Народној фронту

Браћо и пријатељи! Питам Вас, да ли се то може постићи једноставним, страначким системом, неким уским политичким? Не, то се не може и зато је тај посао остварен у Јединственом Народној фронту. Он је оспорио оштре политичке догађаје - свијетле и које нас, затим је рекао да је навраћу у Дрвар, јер сад ускоро одлази у Совјетски Савез на дуже вријеме. Он се, напад ухватио у «Козарку» с омладином, која му је певала:

Иницијативни Одбор друштва Црпеног Коста за град Бања Лука на својој седници од 18 IX 1945 год. 5 дошло је закључак да се сазове

Много се пута чује ријеч реакција. (Дојде). Ви се одлучите да она дјелује међу нама. То једи, реакција је имала да како је то изградни болтер живота и урпети. («Жива Народна фронта»). «Наскоро ће Навлашка селјака браћо, биће избори за нашу Народну власт, за наше народне заступнике («Жива народна власт»). Ви знате за кога чете «Гласи»: да чете глас онему е коме заоста имају повјерену, онему, који су доказали да се и нижи могу имати повјерену («Живе маршал Тито»

MAJI OGLAS

- Изуђбљену колобарску књијижну, бр. 4656/40 проглашаван неважећом. - Драгићки Видије, Хотел Босна.
- Изуђбљену потвору о пријави стана проглашаван неважећом. - Карабић Ибрахим, Мисирска 14.
- Изуђбљену личну карту бр. 14802 и задружну набавну књијижну проглашаван неважећом. - Гајић Драгића, Марковића 32.
- Изуђбљену личну карту бр. 12150 и потвору о ношењу војног одјељења проглашаван неважећим. - Сигови Рајко, Соколовића 6.
- Изуђбљену личну карту бр. 8894 проглашаван неважећом. - Фазлагин Мустафа, Крешићевца 21.
- Изуђбљену задружну набавну књијижну бр. 2761 проглашаван неважећом. - Јовановић Петар, Бања Лука.
- Изуђбљену личну карту бр. 14176 проглашаван неважећом. - Радумило Раде, Буваљак 6.
- Изуђбљену личну карту бр. 4464 проглашаван неважећом. - Мирић Драгића, Рубанова 5.
- Изуђбљену књијну листу број 676 проглашаван неважећом. - Чабиновић Ибрахим, Цабјева 75.
- Изуђбљену књијну листу бр. 3502 проглашаван неважећом. - Црљеноковић Вилма, Табачи 15.
- Изуђбљену личну карту бр. 12555 проглашаван неважећом. - Хусковић Шеле, Пиљана 3.
- Изуђбљену испране: лична карта бр. 14147, књијну листу и радничку књијжну издају од Сесек Н. О. проглашаван неважећим. - Војводић Авдо, Халаљкића 6.
- Изуђбљену личну карту бр. 11386 проглашаван неважећом. - Мановић Беља, Пиљана 25.
- Адреса уредништва и администрације: Гајева ул. 2, телефон 358.

ОГЛАС
Иницијативни Одбор друштва Црпеног Коста за град Бања Лука на својој седници од 18 IX 1945 год. 5 дошло је закључак да се сазове

ГЛАВНА ОСИВЧАКА КУПШТИНА

- У недељу 30 IX 1945 г. у 9,30 сати у просторијама «Гласа» књија са овим дјелавим редом:
1.) Отварање скупштине,
2.) Избор записничара и 2 овије рољавца,
3.) Извјештај тањивка,
4.) Извјештај баљанника,
5.) Давање повјереништва одбору,
6.) Избор претседника и пот претседника и 12 чланова одбора,
7.) Избор 6 чланова надзорног одбора,
8.) Евалуације.

ОГЛАС

Главна језелична раднија и Министарство индустрије у Сарајеву тражи већи број радника ковничарске струке.

Изуђбљену књијну листу проглашаван неважећом. - Бањавија Марјана, Марковића 1.

Изуђбљену блок наб. задруге проглашаван неважећим. - Буковић Душан, Бошња Хаћ 97.

Изуђбљено судјеловањем Польопривредне школе број 58 - 1926/27 проглашаван неважећом. - Радичић Халифедин, Бања Лука.

Изуђбљену књијну листу број 2752: проглашаван неважећом. - Хановић Завидовић.

Изуђбљену књијну листу број 2762 проглашаван неважећом. - Фатма Балагић.

Изуђбљену задружну књијжну проглашаван неважећом. - Хусковић Емина, Драгановића 28.

Изуђбљену личну карту бр. 2639 проглашаван неважећом. - Јабаковић Петар, Гробњанска 2.

Изуђбљену личну карту бр. 3884, серија Ц 1267 као и књијну листу проглашаван неважећим. - Љубић Пафер, Шибановића 2.

Изуђбљену чланску задружну легитимацију бр. 3762 проглашаван неважећом. - Серафимовић Хасан, Финдукова улица.

Изуђбљену књијну листу бр. 4208 проглашаван неважећом. - Карбајосин, Хрвоје Вучковића 9/1.

Изуђбљену задружну књијжну бр. 2894 проглашаван неважећом. - Муратагић Фада, Фалићина 59.

Изуђбљену личну карту бр. 6187 серија БО 184 као и књијну листу проглашаван неважећом. - Алена Толина, Росовце.

Изуђбљену привремену набавну књијжну проглашаван неважећом. - Патреуха Викторија, Халићковић.

Изуђбљену књијну листу проглашаван неважећом. - Кордић Љуба, Купалишта 5.